

Práva a povinnosti OSPOD

Orgán sociálně-právní ochrany dětí
(dále jen "OSPOD")

- Oblast sociálně-právní ochrany dětí je upravena zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů.
- Věcně příslušným orgánem sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“) v kontextu spolupráce se školou je **obecní úřad obce s rozšířenou působností místně příslušný dle trvalého pobytu dítěte** – akutní záležitosti lze řešit s obecním úřadem obce s rozšířenou působností v místě, kde se dítě nachází.

OSPOD se zejména zaměřuje na děti

- a) jejichž rodiče
 1. zemřeli,
 2. neplní povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti, nebo
 3. nevykonávají nebo zneužívají práva plynoucí z rodičovské zodpovědnosti;
- b) které byly svěřeny do výchovy jiné fyzické osoby než rodiče, pokud tato osoba neplní povinnosti plynoucí ze svěřeni dítěte do její výchovy;
- c) které vedou zahálčivý nebo nemravný život spočívající zejména v tom, že zanedbávají školní docházku, nepracují, i když nemají dostatečný zdroj obživy, požívají alkohol nebo návykové látky, jsou ohroženy závislostí, žijí se prostitutci, spáchaly trestný čin nebo, jde-li o děti mladší než patnáct let, spáchaly čin, který by jinak byl trestným činem, opakovaně nebo soustavně páchají přestupky nebo jinak ohrožují občanské soužití;
- d) které se opakovaně dopouští útěků od rodičů nebo jiných fyzických nebo právnických osob odpovědných za výchovu dítěte;
- e) na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezřeni ze spáchání takového činu;
- f) které jsou na základě žádostí rodičů nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte opakovaně umístovány do zařízení zajišťujících nepřetržitou péči o děti nebo jejich umístění v takových zařízeních trvá déle než 6 měsíců;
- g) které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;
- h) které jsou žadateli o azyl odloučenými od svých rodičů, popřípadě jiných osob odpovědných za jejich výchovu;

Pokud tyto skutečnosti trvají po takovou dobu nebo jsou takové intenzity, že nepříznivě ovlivňují vývoj dětí nebo jsou anebo mohou být příčinou nepříznivého vývoje dětí.

Oprávnění OSPOD

- Zaměstnanci OSPOD jsou oprávněni v souvislosti s plněním úkolů
 - a) **navštěvovat** dítě a rodinu, ve které žije, v bydlení
 - b) **zjišťovat** v místě bydliště dítěte, **ve škole a ve školském zařízení**, ve zdravotnickém zařízení, v zaměstnání nebo v jiném prostředí, kde se dítě zdržuje, jak rodiče nebo jiné osoby odpovědné za výchovu dítěte o dítě pečují, v jakých sociálních podmínkách dítě žije a jaké má dítě chování.
 - c) **pořizovat** obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy dítěte a prostředí, v němž se dítě zdržuje.
- Sociální pracovník **se prokazuje** zvláštním oprávněním, v němž je uvedeno jméno a příjmení zaměstnance, zaměstnavatel a výčet činností, které může tento zaměstnanec vykonávat.

Povinnosti školy a školských zařízení vůči OSPOD

a) **umožnit** zaměstnancům OSPOD (sociálnímu pracovníkovi) **rozhovor** s dítětem v prostorách školy, a to **i bez předchozího vyrozumění zákonných zástupců dítěte**, vytvořit pracovníkům OSPOD odpovídající podmínky, aby mohli zmíněné oprávnění účinně realizovat (zajistit vhodnou místnost, v níž může rozhovor dítěte a sociálního pracovníka probíhat).

b) **sdělit bezplatně údaje** potřebné podle tohoto zákona pro poskytnutí sociálně-právní ochrany nebo pro účely rozhodování o vydání pověření, nebrání-li tomu zvláštní právní předpis. **Povinnosti zachovávat mlčenlivost podle zvláštního právního předpisu se nelze dovolávat, jestliže mají být sděleny údaje o podezření z týrání, zneužívání dítěte nebo ze zanedbávání péče o něj.**

Při nesplnění povinnosti sdělit bezplatně údaje potřebné pro poskytnutí sociálně-právní ochrany se zřizovatel školy, školského nebo jiného obdobného zařízení dopouští přestupku, ve kterém lze uložit pokutu do 50.000,-Kč.

c) **oznámit** OSPOD skutečnosti, které nasvědčují tomu, že jde o děti, na které se sociálně-právní ochrana dětí zaměřuje, a to bez zbytečného odkladu po tom, kdy se o takové skutečnosti dozví. Při plnění zmíněné povinnosti se nelze dovolávat povinnosti zachovat mlčenlivost podle zvláštního právního předpisu.

Pokud o to škola (jako oznamovatel) požádá, bude OSPOD školu informovat ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy oznámení obdržel, zda na základě skutečností uvedených v oznámení shledal či neshledal, že jde o dítě, na které se sociálně-právní ochrana vztahuje.

Pokud škola neoznámí OSPOD bez zbytečného odkladu, že se dozvěděla o dítěti, na které se zaměřuje OSPOD, dopouští se správního deliktu, za který je možné uložit pokutu do 50.000,-Kč.

Povinnosti OSPOD

- Zaměstnanci OSPOD jsou povinni
 - a) **zachovávat mlčenlivost o skutečnostech**, se kterými se při provádění sociálně-právní ochrany nebo v přímé souvislosti s tím seznámili.
 - b) **zachovávat mlčenlivost o osobě**, která upozornila OSPOD
 - c) **zachovávat mlčenlivost o místě pobytu rodiče**, který se stal obětí domácího násilí v rodině s dítětem
 - d) **zachovávat mlčenlivost o údajích o osobách**, jímž bylo dítě svěřeno do péče budoucích osvojitelů, jakož i o místě pobytu takového dítěte.
- Zaměstnanci OSPOD jsou povinni zachovávat mlčenlivost i po skončení pracovního vztahu. Povinnosti zachovávat mlčenlivost mohou být zaměstnanci OSPOD zproštěni pouze tím, v jehož zájmu tuto povinnost mají, a to písemně s uvedením rozsahu a účelu.

Právo dítěte

- Dítě má právo při ochraně svého života a dalších svých práv požádat, **i bez vědomí rodičů** nebo jiných osob odpovědných za výchovu dítěte, také **školy a školská zařízení** o pomoc.
- Škola a školské zařízení **je povinno poskytnout dítěti odpovídající pomoc**.